

Tarinoiden Helsinki

Töölön asemakaava vuodelta 1906

Etu- ja Taka-Töölö (nykyinen 13. ja 14 kaupunginosa) odottivat kauan asemakaavaa. Töölönlahden itäpuolelle Kallioon asemakaava laadittiin 1890-luvulla.

Töölön kylä on keskiaikainen ja vanhin maininta löytyy Tallinnan kaupunginarkistossa säilyttävästä testamentista vuodelta 1476. Kylän keskus sijaitsi aikanaan nykyisen oopperan tienoilla. Alueellisesti tuohon vanhaan Töölön kylään kuuluu koko nykyinen Helsingin keskusta ja sen edustalla sijaitsevat saaret.

Kuva: Helsingin kaupunginmuseo / Signe Brander.

Näkymä Kansallismuseon tornista vuonna 1908. Taustalla Seurasaaren selkä ja itse saari.

Vielä tuolloin Töölön suunnan laajoilla kallioilla oli ns. huvila-asutusta, rakennuksia hajanaisesti siellä täällä. Alueelle oli myös muuttanut runsaasti työväestöä koska lähistön suuri rautatiealue konepajoineen ja muutamat suuret tehtaات, kuten Töölön sokeritehdas olivat merkittäviä työllistäjiä. Kallioiden välisissä notkelmissa oli pääasiassa venäläisten, eli ns. kaaliryssien vihannesviljelyksiä.

Nuori arkkitehti Lars Sonck käynnisti 1890-luvulla lehdistössä Töölön alueen suunnittelusta keskustelun, joka lopulta johti yllättävään lopputulokseen. Kaupunki päätti julistaa Suomen ensimmäisen asemakaavakilpailun vuonna 1898.

Monien vaiheiden jälkeen kaupunginvaltuusto hyväksyi arkkitehtien Gustaf Nyström ja Lars Sonck laatiman kaavan vuonna 1903. Virallisen päätöksen kaavasta teki keisarillinen senaatti – tosin vasta kolmen vuoden kuluttua.

Lopullisen vahvistamisen teki Suomen asiainhoitaja Pietarissa, ministerivaltiosihteeri August Langhoff. Asemakaavaan kirjoitettiin venäjäksi ja ruotsiksi ” Armossa vahvistettu Pietarhovissa 10. / 23. päivänä lokakuuta 1906”.

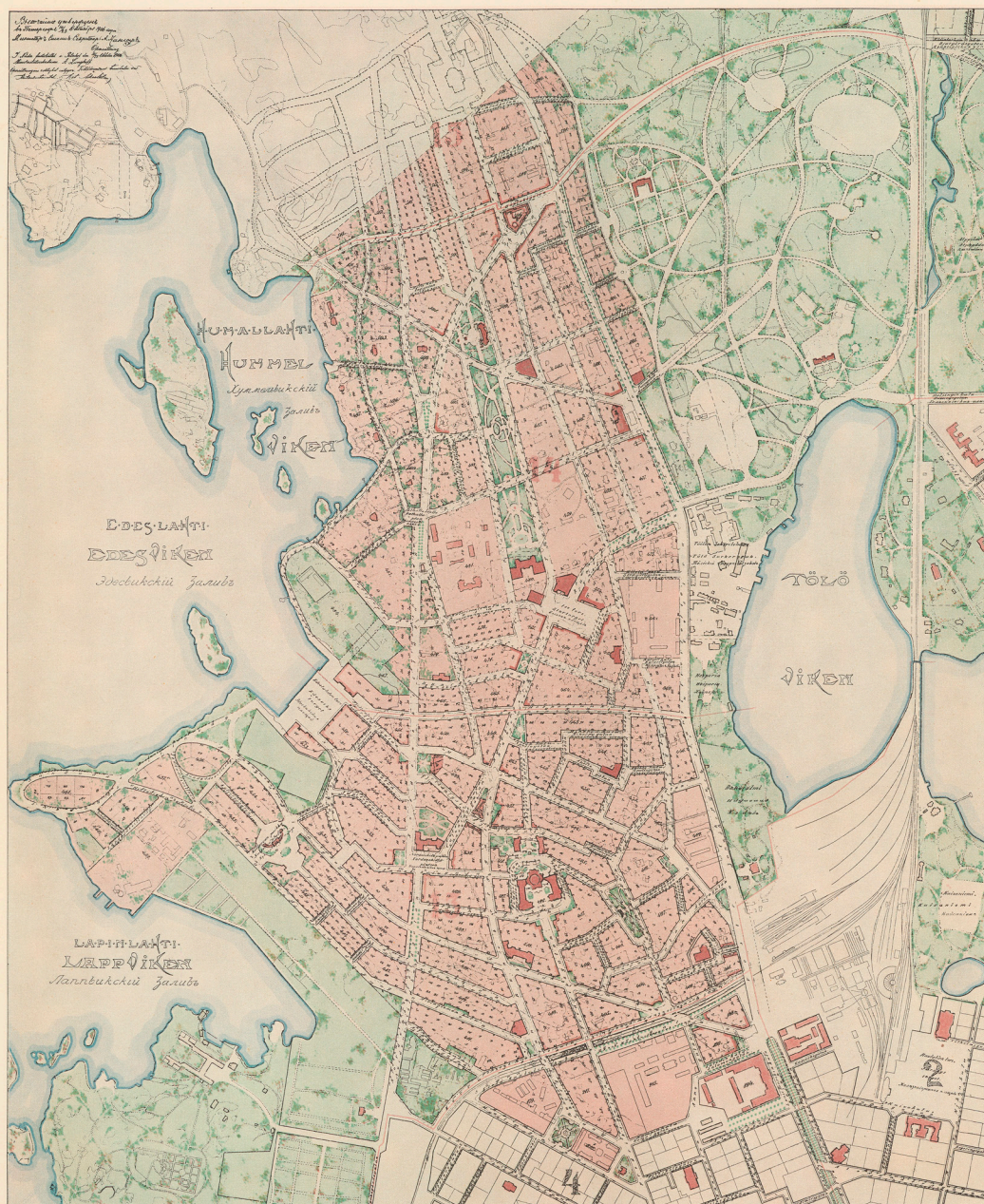
Vahvistaminen tapahtui keisariperheen kesäpalatsissa Pietarhovissa. Päiväys merkittiin sekä Venäjän keisarikunnassa noudatetun juliaanisen että läntisen Euroopan gregoriaanisen kalenterin mukaan. Vahvistamista seurasi rakennusjärjestyksen laatiminen jonka jälkeen kaupunki aloitti tonttien myynnin. Vihdoin vuonna 1908 saattoi alkaa Töölön rakentaminen.

Kuva: Helsingin kaupunginmuseo.

Töölössä alkoi raitiovaunuliikenne jo paljon aiemmin kuin kaupunginosan rakentaminen alkoi. Hevosvetoiset vaunut kulkivat Helsingissä kahdella reitillä 1890-luvulla: Sörnäinen – Marian sairaala ja Töölö – Kaivopuisto. Jälkimmäinen reitti oli välillä Töölön raitiovaunuhallit Katolinen kirkko. Nykyisten Töölön hallien vanhimmat rakennukset ovat vuodelta 1900 jolloin suuret hevostallit saivat väistyä sillä samana vuonna pääkaupungin raitioliikenne sähköistettiin.

Helsingin Liikennelaitoksen (HKL) edeltäjän, Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiön arkisto on Helsingin kaupunginarkistossa.

Arkkitehtien Gustaf Nyström ja Lars Sonckin laatima kaava on kauniisti väritetty ja kankaalle liimattu ja sitä säilytetään Helsingin kaupunginarkistossa.